

ماهنامه تحلیلی انرژی (۲۹)

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۲۵۱
فروردین و اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۴

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱ بررسی تحولات ماهیانه بازار نفت ایران و جهان
- ۵ بررسی روند توسعه صنعت وسایل نقلیه برقی در جهان
- ۷ فرصت‌های توسعه و گسترش وسائط نقلیه الکتریکی در جهان
- ۹ یکصد شرکت برتر شیمیایی و پتروشیمیایی
- ۱۰ منابع و مآخذ

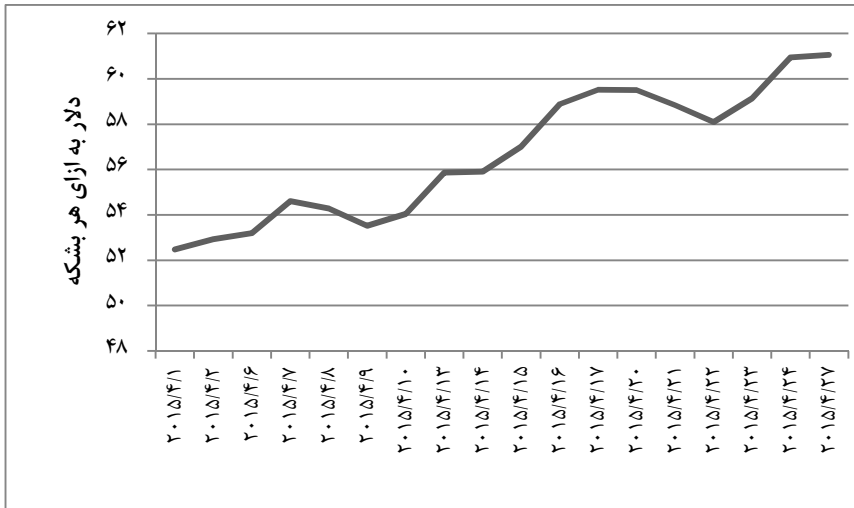

ماهنامه تحلیلی انرژی (۲۹)

بررسی تحولات ماهیانه بازار نفت ایران و جهان^۱

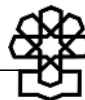
براساس گزارش ماه آوریل ماهنامه اوپک، متوسط بهای سبد نفت اوپک طی ماه مارس با یک دلار و ۶۰ سنت کاهش به ۵۲ دلار و ۴۶ سنت به ازای هر بشکه رسید. بهای نفت برنت در بورس لندن و نفت وست تگزاس اینترمیدیت در بورس نایمکس طی ماه گذشته به ترتیب با ۱/۸۶ و ۲/۸۷ دلار به ازای هر بشکه کاهش به متوسط بشکه‌ای ۵۶/۹۴ و ۴۷/۸۵ دلار رسید. متوسط قیمت نفت اوپک طی ماه آوریل به ۵۶/۶۵ دلار به ازای هر بشکه رسید که نسبت به ماه مارس در حدود ۸ درصد افزایش یافت. سایر انواع نفت از جمله وست تگزاس اینترمیدیت، برنت، اورئال و دبی به ترتیب با ۲/۹۹، ۲/۹۰، ۲/۷۴ و ۱/۱۹ دلار کاهش به ۴۷/۷۷، ۵۵/۹۳، ۵۵/۰۷ و ۵۴/۶۶ دلار به ازای هر بشکه رسید. در نمودار ۱ روند تغییر قیمت سبد مرجع اوپک طی ماه گذشته میلادی (آوریل) ارائه شده است.

نمودار ۱. قیمت سبد نفت اوپک طی آوریل ۲۰۱۵

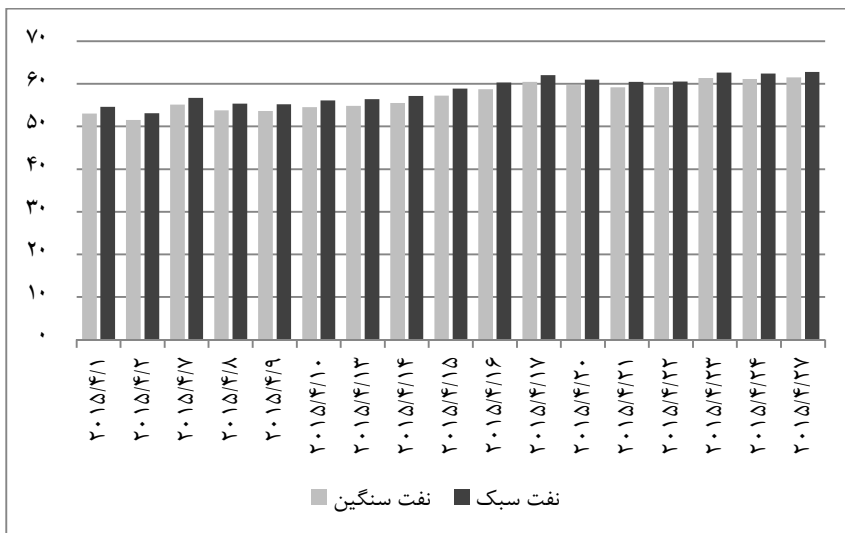

Source: www.opec.org

میانگین بهای نفت سنگین ایران در سبد مرجع اوپک طی ماه مارس با کاهش ۱/۹۹ دلار به ۵۱/۲۷ دلار به‌ازای هر بشکه رسید. اما این میزان در ماه آوریل با رشد ۱۱/۵ درصدی به ۵۷/۰۹ دلار به‌ازای هر بشکه افزایش یافت. میانگین بهای نفت سبک نیز در ماه آوریل به ۵۸/۶ دلار به‌ازای هر بشکه رسید. در نمودار ۲ قیمت تقریبی انواع نفت خام صادراتی ایران نشان داده شده است.

نمودار ۲. قیمت تقریبی انواع نفت خام صادراتی ایران طی آوریل ۲۰۱۵

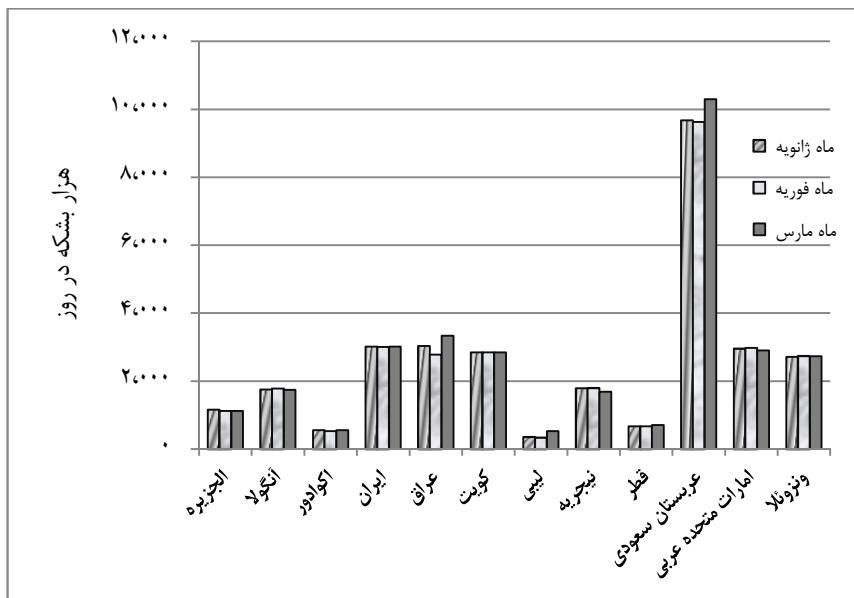

مأخذ: امور بین الملل شرکت ملی نفت ایران.

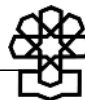
تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۴ حدود ۱/۰۵ درصد نسبت به سال ۲۰۱۳ (معادل ۹۵۰ هزار بشکه در روز) افزایش یافت و این روند در سال جاری میلادی، با افزایش روزانه ۱/۱۷ میلیون بشکه‌ای به میزان کل ۹۲/۴۵ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. دوسوم این رشد تقاضا از سوی چین، کشورهای آسیایی و خاورمیانه خواهد بود. عرضه نفت غیراوپک در سال ۲۰۱۴ به‌طور میانگین به ۵۶/۴۹ میلیون بشکه در روز رسید؛ این میزان در سال جاری با ۶۸۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۵۷ میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید. عرضه مایعات گاز طبیعی اوپک نیز در سال ۲۰۱۵ به روزانه ۱۹۰ هزار بشکه افزایش خواهد یافت.

میزان تولید نفت اوپک در ماه مارس با ۸۱۰ هزار بشکه در روز افزایش به ۳۰ میلیون و ۷۹۰ هزار بشکه رسید که بخش اعظم این افزایش از سوی عربستان، عراق و لیبی بوده است. میانگین عرضه جهانی نفت نیز با افزایش ۹۰۰ هزار بشکه در روز در ماه مارس به طور میانگین به روزانه ۹۴ میلیون و ۵۲۰ هزار بشکه رسید. در مجموع با افزایش عرضه نفت غیراوپک و اوپک طی ماه گذشته سطح تولید نفت جهان بالا رفت. سهم نفت اوپک از تولید کل در جهان با ۰/۶ درصد افزایش به ۳۲/۶ درصد طی ماه گذشته رسید. در نمودار ۳ روند تولید نفت اوپک طی ماه مارس نشان داده شده است.

نمودار ۳. تولید نفت خام اوپک طی ماه آوریل ۲۰۱۵

مأخذ: گزارش ماهنامه اوپک، آوریل ۲۰۱۵.

بررسی روند توسعه صنعت وسایل نقلیه برقی در جهان

مدت‌هاست دولت‌ها به‌منظور کاهش آلاینده‌گی‌های زیست‌محیطی خودروهای دیزلی و بنزینی به راهکارهای متعددی می‌اندیشند که از جمله این راهکارها می‌توان به استفاده از خودروهای برقی اشاره کرد.

نخستین وسیله نقلیه الکتریکی که به شکل کالسکه طراحی شده بود در سال ۱۸۳۲ توسط رابرت اندرسون در اسکاتلند ساخته شد و توماس دیونپورت آمریکایی در سال ۱۸۳۴ اولین موتور برقی را که با برق DC کار می‌کرد، اختراع نمود. در جدول ۱ روند ساخت و وضعیت توسعه وسائط نقلیه الکتریکی ارائه شده است.

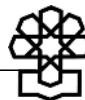
جدول ۱. تاریخچه تولید وسائط نقلیه الکتریکی در یک نگاه

سال شرح	۱۸۵۰-۱۸۰۱	۱۹۰۰-۱۸۵۱	۱۹۵۰-۱۹۰۱	۲۰۰۰-۱۹۵۱	۲۰۱۲-۲۰۰۲
رویکرد	نخستین وسیله نقلیه الکتریکی در اسکاتلند و آمریکا اختراع شد.	وسایل نقلیه الکتریکی وارد بازار شده و با تقاضا و استقبال زیادی روبرو شد.	وسایل نقلیه الکتریکی به اوج تولید خود تا پیش از آن زمان رسید و فقط جایگزین خودروهای دوگانه‌سوز بنزینی- الکتریکی شد.	افزایش قیمت‌های نفت و آلودگی‌های زیست‌محیطی بر میزان تقاضای اینگونه وسائط نقلیه افزود.	بخش‌های خصوصی و دولتی مجدداً با ساختار جدید اقدام به الکتریکی کردن وسائط نقلیه کردند به طوری که در سال ۲۰۱۲ سهم آن در جهان به بیش از ۱۸۰ هزار وسیله رسید.

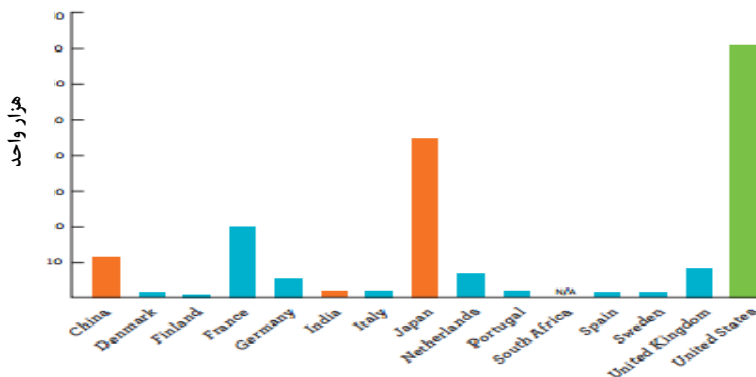
Source: Global EV Outlook, Understanding the Electric Vehicle Landscape to 2020, April 2013.

به گزارش آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) از سال ۲۰۰۸، شرکت‌های تولیدکننده وسایل نقلیه الکتریکی در جهان در حدود ۸/۷ میلیارد دلار در بخش پژوهش، توسعه و توزیع (RD&D)^۱ و به‌منظور کاهش هزینه‌ها از جمله باطری سرمایه‌گذاری کرده‌اند. به‌طوری که در سال ۲۰۰۸ هزینه باطری‌ها، ۱۰۰۰ دلار به‌ازای هر کیلووات ساعت بود اما این میزان در سال ۲۰۱۲ به ۴۸۵ دلار به‌ازای هر کیلووات ساعت تقلیل یافت.

در نمودار ۴ میزان سهم کشورهای بین‌المللی دارای صنعت وسائط نقلیه الکتریکی (EVI) ارائه شده است. کشورهای چین، دانمارک، فنلاند، آلمان، هند، ایتالیا، ژاپن، هلند، پرتغال، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سوئد، انگلستان و آمریکا دارای فناوری ساخت اینگونه وسائط نقلیه در سال ۲۰۱۲ بوده‌اند که از این میان کشورهای چین، ژاپن و آمریکا دارای بیشترین سهم تولید بودند. لازم به‌ذکر است که منظور از وسائط نقلیه الکتریکی در اینجا اتومبیل‌های الکتریکی است. چه بسا که در چین بیش از ۱۸۰ میلیون وسیله نقلیه برقی دو چرخ تولید می‌شود که در گزارش آژانس بین‌المللی انرژی بدان اشاره نشده است.

نمودار ۴. میزان سهم کشورهای بین‌المللی در تولید
وسایل نقلیه الکتریکی طی سال ۲۰۱۲

Source: IEA

به گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، فروش وسایل نقلیه الکتریکی در سه ماهه اول تا سوم سال ۲۰۱۲ یک درصد از سهم کل فروش وسائط نقلیه را در نروژ و ژاپن به خود اختصاص داد و از آنجایی که وسائط نقلیه الکتریکی بیشتر وارد بازار خودروهای الکتریکی شده، سهم فروش آن رو به افزایش است. سهم فروش خودروهای الکتریکی در سه ماهه پایانی سال ۲۰۱۲ در آمریکا و هلند به یک درصد از فروش کل خودرو و به‌عبارت دیگر، بالاترین سطح خود رسید و در پایان سال ۲۰۱۲، نروژ، ژاپن، ایرلند، هلند و ایالات متحده آمریکا بالاترین سهم فروش را به‌خود اختصاص دادند.

فرصت‌های توسعه و گسترش وسائط نقلیه الکتریکی در جهان

برای توسعه وسائط نقلیه الکتریکی فرصت‌های متعددی وجود دارد که در اینجا این

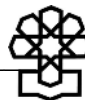
فرصت‌ها در بخش‌های فناوری، مالی و سیاستی مورد اشاره قرار گرفته است.

بخش سیاستی: ۱. دوام و استمرار تولید، نماد ارزش عملی سیاستگذاری‌هاست. ۲. افزایش یارانه‌های دولتی برای ساخت ساختمان‌هایی که برای استفاده از وسائط نقلیه متناسب بوده و قوانین و ملزومات ساخت‌وساز ساختمان‌ها متناسب با اینگونه وسائط تبیین شود.

بخش فناوری: ۱. تأمین مالی طرح‌های پژوهشی ازسوی دولت به‌منظور حمایت مداوم از اینگونه طرح‌ها بدون نیاز به اعمال یارانه دولتی برای قدرت خرید وسائط نقلیه الکتریکی، ۲. همکاری و هماهنگی بین‌المللی تحقیق، توسعه و توزیع RD&D در کاهش هزینه‌ها، سرعت‌بخشی و پیشرفت فناوری‌ها مؤثر است.

بخش مالی: ۱. جذابیت در تأمین مالی تولید وسائط نقلیه الکتریکی باعث افزایش فروش و متوقف شدن پرداخت یارانه خرید آن ازسوی دولت می‌شود. ۲. شناسایی، اجرا و به‌کارگیری مدل‌های با ثبات کسب‌وکار به‌منظور همپوشانی مناسب عرضه و تقاضای زیرساخت‌ها به‌ویژه در اماکن عمومی.

هم‌اکنون نیمی از جمعیت کره زمین در شهرها به‌سر می‌برند و بنابه پیش‌بینی سازمان ملل، رشد و توسعه شهرنشینی در جهان در حالی رو به افزایش است که تا سال ۲۰۵۰ حدود ۷۰ درصد از جمعیت زمین شهرنشین خواهد شد و از آنجا که مشکلات زیست‌محیطی نیز به همان نسبت رو به افزایش است، وضع و پایه‌گذاری استراتژی پویا و اثربخش لازم و ضروری است. توسعه و گسترش حمل‌ونقل عمومی، ترویج فرهنگ استفاده از دوچرخه و ایجاد زیرساخت‌های مناسب آن می‌تواند ازجمله این رویکردها باشد.

یکصد شرکت برتر شیمیایی و پتروشیمیایی^۱

مؤسسه مشاوره ICIS با بررسی عملکرد مالی شرکت‌های شیمیایی و پتروشیمیایی اقدام به ارائه فهرست یکصد شرکت برتر جهان در سال ۲۰۱۳ نمود. براساس اطلاعات منتشر شده، شرکت‌های تولیدی در سال ۲۰۱۳ همچنان تحت تأثیر آثار بحران مالی سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ قرار داشته‌اند و تنها رشد اندکی در میزان تولید و قیمت محصولات آنها دیده می‌شود. البته در این میان برخی از شرکت‌ها عملکرد مناسب‌تری در مقایسه با سایرین داشته‌اند. در سال ۲۰۱۳ برای نخستین بار شرکت آلمانی باسف^۲ به فروش بیش از یکصد میلیارد دلار دست یافت و دو شرکت چینی و آمریکایی سینوپک و اکسون موبیل در رده‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند. در میان شرکت‌های خاورمیانه‌ای شرکت سایبک عربستان در بالاترین رتبه (جایگاه پنجم جهان) قرار گرفته است.

شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز به واسطه اجرای فرآیند خصوصی‌سازی در صنایع پتروشیمی ایران از فهرست فوق خارج شده است. لازم به توضیح است که براساس گزارش صنایع پتروشیمی جهان، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با درآمد ۹/۰۱۷ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۲ در جایگاه پنجاهم شرکت‌های برتر جهان قرار گرفته بود، این در حالی است که مجموع درآمد شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت‌های واگذار شده آن در این سال به حدود ۲۱ میلیارد دلار رسیده بود. لذا چنانچه درآمد کل صنعت پتروشیمی کشور مدنظر قرار گیرد، صنعت پتروشیمی کشور در رتبه‌بندی مذکور در جایگاه سیزدهم قرار می‌گرفت. در جدول ذیل میزان فروش و سود خالص ده شرکت برتر در میان ۱۰۰ شرکت ارائه شده است.

۱. گزارش صنایع پتروشیمی جهان، شماره ۶۴، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه، مرکز اطلاع‌رسانی.

جدول ۲. میزان فروش و سود خالص ده شرکت برتر در میان

۱۰۰ شرکت شیمیایی و پتروشیمیایی در سال ۲۰۱۳

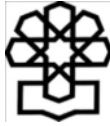
(میلیارد دلار)

ردیف	نام شرکت	میزان فروش	سود خالص
۱	یاسف	۱۰۱/۹	۶/۶۷
۲	سینوپک	۷۲/۳	-
۳	اکسون موبیل	۵۹/۳	۳/۸۳
۴	داو کمیکال	۵۷/۰۸	۴/۴۵
۵	سابیک عربستان	۵۰/۴	۶/۷۴
۶	لیوندل بازل	۴۴/۱	۳/۸۶
۷	شل	۴۲/۳	۱/۸۴
۸	دوپنت	۳۵/۷	۴/۸۶
۹	میتسوبیشی کمیکال	۳۳/۹۶	۰/۳۱
۱۰	بایر	۲۹/۲۵	-

مأخذ: گزارش صنایع پتروشیمی جهان، شماره ۶۸، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه، مرکز اطلاع‌رسانی.

منابع و مأخذ

۱. داده‌های آماری قیمت نفت و فرآورده‌های نفتی، امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران.
۲. گزارش صنایع پتروشیمی جهان، شماره‌های ۶۴ و ۶۸، شرکت ملی صنایع پتروشیمی، مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه، مرکز اطلاع‌رسانی.
3. Global EV Outlook, Understanding the Electric Vehicle Landscape to 2020, April 2013.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۲۵۱

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ماهنامه تحلیلی انرژی (۲۹)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)
تهیه و تدوین کنندگان: زهرا جعفری، فاطمه میرجلیلی
ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی
متقاضی: کمیسیون انرژی

مسئولیت صحت و سقم مطالب گردآوری شده به لحاظ علمی، حقوقی، انتقال آراء
و نظرات ارائه شده به عهده منابع و سایت‌های مرجع است.

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۲/۲۲